

Atitudinalul

EXEMPLARUL

2

L E I

Abonament:
120 Lei anual, 60 Lei pe 6 luni.
Publicăm anunțuri și reclame.

CULTURAL, ECONOMIC, SOCIAL ȘI POLITIC INDEPENDENT
Apare săptămânal. — Redactor: OCT. LUPEANU.

Redacția și administrația:
Strada Mihal Viteazul No. 1.
— Casina Română —

10 MAIU

Praznic înălțător când toți cei ce simt și cugetă cu adevărat românește, adunați sub faldurile mărețe ale tricolorului nostru, își simt sufletul tresărind de bucurie și mândrie la auzul poveștii neamului românesc, purtată pe aripi de vânt vesel de primăvară, poveste repetată în văzduh prin glas de tun și clopot, în toate colțurile țării.

Multe zile de glorie, de bucurie și de mare însemnătate poate avea un popor, dar pentru noi românii, ziua aceea reprezintă bucuria cea mai de săvârșită, gloria cea mai deplină, însemnătatea istorică cea mai importantă.

Căci dacă ne gândim la timpurile de curând trecute, vom avea sufletul plin de durere pentru soarta și felul de viață ce a fost dat poporului nostru, care totdeauna s'a găsit departe de frații lui de sânge, de Latini, și greu apăsător de dușmanii asupritori, de vecinii hrăpăreți.

N'au trecut nici o sută de ani de când toate provinciile, care astăzi se găsesc desrobite și unite, formau pe atunci insule izolate locuite de acelaș popor, dar dominate și conduse de neam străin, când în Muntenia și Moldova, aceste leagăne ale românismului domneau deosebit doi domni cu două ocârmuri aparte și cu două călăuziri politice aproape indiferente una față de alta, dacă nu opuse.

Vremurile aceste de curând apuse ne amintesc versurile marelui, nemuritorului nostru Eminescu:

Vai de biet român săracul
Îndărăt tot dă ca racul.

Căci străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.

Și iată că în Ianuarie 1859 Colonelul Alex. Cuza cu sufletul său de mare român reușește ajutat de sănătoasa activitate politică a marilor bărbați de Stat de pe atunci să unească la un loc cele două țări surori Moldova și Muntenia, făcând astfel să dispară pentru totdeauna hotarul dintre ele. Nu trece prea mult timp și nouri grei se ivesc iarăși pe orizontul atât de viros al neamului nostru. Reîncep vechile lupte pentru înălțare și domnie, când fii vrednici ai aceluiaș popor se sfășiau unii pe alții, spre a ajunge la cârma țării.

Atunci marii noștri bărbați de stat, îngrijorați de viitorul acestui brav popor caută salvarea în ideea cu totul

nouă pe acea vreme, de a aduce un prinț dintr'o familie domnitoare, la tronul țării, dar de o altă origine decât cea românească, punând astfel capăt luptelor lăuntrice cari știrbeau puterea noastră înăuntru și prestigiul țării în afară.

Astfel că în ziua de 10 Maiu 1866 în aceeași măreață și înălțătoare zi pentru toți românii de pretutindeni, când marele om de stat I. C. Brătianu, a adus în țară pe tânărul principe Carol de Hohenzolern, care a luat de atunci numele de Domnitorul Carol I, soarta poporului nostru s'a schimbat și adevăratul soare pentru viitorul nostru a răsărit.

Și astfel s'a scris prima pagină în Istoria Independenței noastre.

Un vultur veni din munte
Și ne-a zis Români eroi
Știu un Prinț viteaz și tânăr
Ce-ar veni cu drag la voi.

Dacă vreți vi-l dau ca Vodă
Noi cu toții: să ni-l dai
Și ne-ai dat pe Vodă Carol
Într'o zi de 10 Mai.

Cârmuirea înțeleaptă a acestui mare domnitor a adus multe și însemnate fapte pentru viața poporului nostru, din care relev pe cele două, care printr'o fericită și providențială întâmplare s'au împlinit în ziua de 10 Maiu.

Abia a trecut 11 ani de mature chibzuinți și reale împliniri pentru binele și propășirea acestui popor, în care timp neobositul domnitor s'a îngrijit deopotrivă de buna stare economică și culturală a poporului precum mai ales și de nevoile de imperioasă organizare a armatei noastre, când iată că războiul Ruso-Turc din 1877 vine și turbură mersul vigilent spre progres.

Spiritului de mare om politic și Căpitan al Domnitorului Carol I. i-se ivește în aceste grele împrejurări, ocazia de a împlini visul poporului său: „Independența”.

Dorința de a se ști independent pe sine și țara lui i-se găsește puțința de făptuire în a se oferi ca ajutor armatelor Ruse, care primise învoirea de a trece prin țara noastră spre Dunăre spre a scăpa de sclăvie pe frații lor Sârbii și Bulgarii.

Refuzați la început, suntem chemați apoi cu strigăte disperate de ajutor de către Comandantul armatelor Ruse, care în istorica telegramă adresată Domnitorului Carol spunea: „Treci

Dunărea pe unde voești și în orice condițiuni, dar vino. Cauza creștină este pierdută”.

Domnitorul Carol I. preia comanda întregii armate ruso-române și în câteva luni numai reușește să distrugă armatele turcești, împlântând stindardul tricolor pe redutele Plevna, Oponezul, Vidinul și Grivița.

Prin pacea încheiată în urma acestei mărețe izbânde a tinerei noastre armate, Europa recunoaște neatârnată noastra ca stat și pentru ca această bucurie a independenței să fie și mai mare, poporul a sărbătorit-o în aceeași zi de primă bucurie națională, în ziua de 10 Maiu a anului 1877. S'a formulat iarăși concretizarea dorinței poporului nostru care în vers a rămas nemuritoare astfel:

Fă-te liber, desrobește mândra țară care-o ai
Și noi liberi ne făcurăm într'o zi de 10 Maiu.

Dar nu aici se oprește bucuria noastră pentru aceasta neuitată zi căci, după patru ani de progres economic și cultural, la 10 Maiu 1881 țara noastră se ridică la rangul de Regat iar gloriosul Domn capătă titlul de I-ul Rege al Românilor, realizându-se astfel visul neamului:

Vrednic e să-l faceți Rege, într'o țară ca un raiu
Și noi Rege îl făcurăm tot în zi de 10 Maiu.

Sub glorioasa domnie a Regelui Carol I. prin campania din 1913 reîntregim fruntariile țării în bătrâna Dobrogea alui Mircea, iar în 1916 când cauza sfântă a aliaților trecea prin cele mai grele încercări, armata română condusă de Marele ei Căpitan, Regele Ferdinand cel-Loial, îndeplinește visul de veacuri al neamului, mutând hotarele țării pentru totdeauna în fruntariile ei naturale și strămoșești, unind sub un singur sceptru și stindard pe Românii de pretutindenea.

Astăzi, când aceasta țară e condusă spre culmea gloriei sale de viteazul și iubitul nostru Rege Carol al II-lea se cuvine să ne găsim strânsi și uniți în tot momentul, ca să păstrăm pentru urmașii noștri neștirbite străvechile noastre granițe, pentru a căror realizare și-au dat cu prisosință sângele atâți eroi ai Neamului.

Dionisie Gog.

Din casa nici unul atudean n'ar trebui să lipsească „Atitudinalul”, care aduce totdeauna cele mai interesante informații și care în acest oraș îndeplinește o importantă și românească operă. Sprijinirea gazetei dovedește o înaltă înțelegere și un adevărat simț de bun român.

GENERALUL SAVU CORNEL

Prin noile schimbări făcute la Conducerea Marilor Unități Militare și Comandamentul Brg. de Vânători de Munte din Aiud a primit un nou Comandant în distinsa persoană a D-lui General Savu Cornel.

Domnia Sa vine la Aiud dela Bistrița, unde de asemenea a avut comanda unei mari unități de vânători.

Fiu al județului nostru, născut la Pianul de jos plasa Sebeș, vlăstar al unei vechi familii românești, luptători naționaliști convinși, în sufletul cărora pururea ardea dorul desrobirei Ardealului.

Crescut în aceste sentimente curate naționale, din cea mai fragedă copilărie i-s-a imprimat în suflet idealul tuturor românilor.

Ia parte în războiul de întregire și conștiința înaltă a datoriei, cu care s'a purtat pe câmpurile Tisei și drept pildă de înălțător avânt patriotic și sublim sacrificiu al vietei, este distins de M. S. Regele Ferdinand I. cu mai multe ordine și insigne militare.

Iar pentru virtutea pe care o sădit o în

sufletele tinerelor vlăstare ale neamului, puterea de muncă extraordinară, pregătirea solidă și aleasă, M. S. Regele Carol II îl înalță la gradul de general.

Anii lungi și grei de după război și petrece în trupele de vânători de munte, în cadrul cărora contribuie în mare măsură la organizarea, conducerea și desăvârșirea instrucției acestor trupe de elită!

Este un vânător de munte convins și un prea bun cunoscător al munților noștri, pe a căror vârfuri și-a trăit aproape întreaga viață de militar și pe care îi iubește cu atâta pasiune.

Orașul nostru se mândrește cu distinsa persoană a D-lui General Savu Cornel, care pe lângă că întărește rândurile societății românești, ne mai dă o rază de speranță, că rămasă goală cazarma pe urma plecării Vânătorilor, va fi din nou populată cu alt Bat. de Vânători.

Ne facem o sinceră și plăcută datorie urându-i: Bine ați Venit!

Sărbătorirea zilei de 10 Maiu

S'a făcut și acum după rânduelile și programul obișnuit în fiecare an. Zi frumoasă cu soare dogoritor, atmosferă limpede și luminoasă, contribuind cu prisosul de strălucire la măreția și fastul înălțătorului praznic național. Pe terenul din fața școlii primare, care pe frontispiciul său poartă numele lui Axente Severu, luptătorul vajnic al frământărilor ardelenesti dela patruzeci și opt, o tribună largă, imprejmuită de verdeța tânără a ramurilor de stejar, cuprinde încăpător pe preoții și corul bisericii dominante, precum și notabilitățile orașanești ale tuturor oficiilor, confesiunilor și naționalităților.

În jurul tribunei asistență numeroasă, cu fețele îmbujurate de dogoreala căldurii, cucoane și domni în ținută de mare sărbătoare, țărani și țărance în straia albe românești, școlărițe vesele în costumase naționale și școlari orânduți în șiruri alinate. Iar în fața tribunei înșiruirea țeapănă a soldaților și premilitarilor cu drapelul în frunte, alături cu ofițerii în mare ținută, cu epoleții strălucitori în bătaia razelor.

Slujba religioasă se dăpână înălțător, cu alternațiile melodioase ale acordurilor corale bine conduse și precis executate. Impresionantă și plină de evlavie e clipa când în tonarea armonioasă a goarnelor comandă tăcerea unei adânci reculegeri întru rugăciune. O clipă de unire a sufletelor, cari cersesc harul și ocrotirea înălțimilor cerești peste țară și Rege. După slujba divină cuvântul Coman-

dantului de batalion, scurt dar lămuritor pe deplin al importanței praznicului, se sfârșește în urale puternice pentru Rege și Dinastie.

Urmează revista trupelor și defilarea. În frunte premilitarii într'un număr impozant, cu steagul lor, pe care-l poartă falnic și conștienți de importanță. În ansamblul lor se prezintă foarte bine, se execută prompt, pășind cadențat în tactul ritmic al goarnelor, stărnind admirație și laudă pentru Dl. Cheșcheș, ofițerul din fruntea lor, care-i instruează cu multă răvnă și desinteresată dragoste. Apoi Batalionul pionerilor cu pușca la umăr, cu mânuși albe, cu privirea ageră și dreaptă, se perân-dează, executând perfect cadența uniformă a pasului.

Dar lumea asistenței întregi simte un gol cum i-se strecoară în suflet. Simte o lipsă, care copleșește cu întristare, o lacună în desfășurarea sărbătorească a frumoasei parade. E muzica cu acordurile-i puternice și pătrunzătoare de inimi, care lipsește dela sărbătorirea frumoasei zile de 10 mai, și care acum pe îndepărtate meleaguri ridică măreția fastului praznicului.

Iar gândul tuturor se abate și purtat pe razele soarelui de Mai se duce la cei ce au plecat dela noi! Și cine știe, poate și cei ce s'au dus, se gândesc la noi, pe cari cu inima îndoită ne-au părăsit. De sigur că gândurile aceste răslețe se întâlnesc undeva în largurile necuprinsului.

Nemulțumiri din cauza impunerilor.

Modul arbitrar și samovolnic cum s'a făcut stabilirea veniturilor, după cari să se facă impunerea contribuabililor liber profesioniști, comercianți și industriași în județul nostru, a stărnit adânci și revoltătoare nemulțumiri la cei interesați, loviți în multe cazuri chiar în existența și profesiunea lor.

Procedura acestei impuneri prezintă gravitate din multe puncte de vedere. Ea constituie și o grea jignire pentru contribuabilul, ale cărui declarații de venituri sunt pur și simplu bănuite a fi nesincere și neexacte, când funcționarul fiscal cu dela sine putere, sau din alte ordine nejustificate înmulțește la triplu sau chiar la un coeficient și mai mare bazele de impunere din anul precedent, după cari face impunerea. Nimeni nu înțelege ce poate indritui pe impunător la această arbitrară multiplicare, de vreme ce anul în curs mai de grabă a scărițat toate resursele de venituri și a îngreuiat pe toată linia condițiile de viață față cu anul trecut. Scumpetea generală stăvilește pe cetățean chiar și în a-și căuta de boale, a-și scormoni daraverile afacerilor pe căi juridice, ori a se avânta la cumpărări sau întreprinderi lucrative.

În fața acestei situații socotelile fiscalului nu vor atinge nici cum scopul urmărit, întrucât zadarnicaruncă impozite, cari nu vor putea fi achitate, ori chiar dacă vor fi stoarse cu

mijloacele de cari dispun forurile fiscale, ele vor adeveri mai de grabă jalnicul dicton al operației reușite, dar urmate de sucombarea pacientului.

În orice caz țara și statul numai cu pagubă se alege pe urma acestor samovolnice operațiuni fiscalești.

Fiecare cetățean cunoaște că statul are nevoie de bani pentru a-și susține în bună rânduială marea sa gospodărie și că la aceasta trebuie să contribuie tot natul, dar tot statul, adevă funcționarii săi trebuie să țină seama că întinzând coarda prea tare, poate plezni.

Suntem convinși că apelurile ce se vor înainta în anul acesta contra acestor multiplicare impuneri, vor fi mult mai numeroase, dar experiențele ne îndeamnă a crede că rezultatul acestor apeluri nu va avea darul să spulbere nemulțumirile celor năpustiți.

Se va ajunge însă la un alt rezultat mai păgubitor pentru țară: vor fi cari să renunțe la exercitarea profesiunii lor, încercate astfel cu sarcini insuportabile. Ce va fi însă cu cei mulți cari nu pot face astfel de gesturi? Și de ce județul nostru să fie năpustit în halul acesta? Întrebările le punem celor competenți, cerându-le insistent a reveni la sentimentul răspunderilor și a datoriei față de cetățenii contribuabili.

MUNCA DE INTERES OBȘTESC

Martii 11 Mai a. c. într'o înălțătoare atmosferă, s'a început munca de interes obștesc în orașul nostru. Înainte de începerea lucrărilor cari se execută pe stadionul de sport fal orașului Aiud, în prezența Dlor Dr. Nicolae David primarul orașului, Căp. Grigore Ursu comandantul Centrului P. P. Aiud, Lt. Cheșheș Emil comandantul Subcentrului Aiud și Lt. Filimon comandantul Subcentrului Poiana Aiudului, Dl. Ovidiu Udrea pretorul plasei, într'o cuvântare arată rostul muncii de interes obștesc. „Sunteți chemați astăzi, ca lucrând cot la cot în pământul sfânt pentru voi, în afară de o disciplină militară care vă caracterizează, trebuie să fiți animați de simțul camaraderesc și în special de simțul național. Sudorile depuse pentru aceste lucrări sunt un indemn în plus a apăra acest pământ cu sacrificiul vieții dacă va fi nevoie...” a spus Dl Pretor.

După această cuvântare Tinerii premilitari întorși cu fața spre răsărit, prin glasul unui camarad al lor, au implorat ajutorul Divin pentru munca care o încep, trecând apoi la lucru. Vagonete, care și roabe puse la dispoziție din partea primăriei, erau insuficiente pentru a potoli elanul de muncă care caracterizează tinerii la 19 ani.

De remarcat că Dl primar Dr. David a depus toată stăruința ca lucrările să se execute în cele mai bune condițiuni tehnice. Planul de lucru a fost întocmit de Șeful Serviciului tehnic al orașului Dl. inginer Racz, care are ajutor în executarea lui pe Dl. lt. Radulian din Bat. 1 P. M.

Disciplina pe stadion este ținută de Dnii Locotenenți Cheșcheș și Filimon ajutați de mai mulți gradați din Batalionul 1 P. M. cari stau în permanență pe stadion.

Conducătorii lucrărilor aduc mulțumiri pe această cale D-lui Comandant al Batalionul 1 Pioneri Colonel Furtună, care a binevoit a le pune la dispoziție cazarma, bucătăria, unelte de lucru și în general tot ce este necesar ca lucrarea să se execute în bune condițiuni.

Stropitul viilor contra manei

Mana viței de vie sau mildevul este o boală adusă din America odată cu importul vițelor americane.

În Europa a fost observată pentru prima dată la 1878, iar în 1879 mana viței era răspândită în toată Franța și în mare parte din Italia, la 1889 s'a descoperit în toate țările din Europa unde se cultivă vița de vie.

Boala aceasta se ivește mai cu seamă în anii umezi și călduroși. Apare pe fața inferioară a frunzelor sub forma unor pete albe, asemănându-se cu praful fin de zahăr.

Acestea se unesc mai multe împreună, pentrucă la urmă să cauzeze uscarea întregii frunze.

Frunzele pot cădea sau să rămână pe lăstar uscate, ceiace se întâmplă mai rar.

Mlădițele, florile și boabele pot fi deosemeni infectate de mană.

Pe mlădițe se ivește sub forma unor pete brune alungite, florile atăcate se acoperă cu un mușcălb albicioși iar boabele atinse de această boală prezintă niște pete, se sbârcesc, conținutul zemos se inegrește apoi se usucă.

Mana viței e o boală dăunătoare viței de vie într'ucât primejduiește recolta, strugurii nu se mai coc ba chiar lăsată mai mulți ani netratată, poate distruge întreagă vița.

Boala aceasta se poate foarte ușor confunda cu o altă boală numită „bășicare” dar se deosebește de aceasta: că petele cauzate de mană se pot lua ușor prin frecare între degete, pe când cele cauzate de „bășicare” nu se pot lua oricât le-am freca.

Aminteam că boala se răspândește în anii umezi și călduroși, când se declară după o ploaie torențială puternică, urmată de o vreme frumoasă și caldă.

De când se răspândește germeii boalei și până când se ivește însăși boala, trece un timp care e în funcțiune de sezon.

